

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์เพื่อให้มนุษย์นำความรู้ ความสามารถ ไปพัฒนาสังคมให้เจริญเติบโตอย่างสมดุลทุก ๆ ด้าน การบริหารจัดการศึกษามีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องดำเนินการโดยให้ความร่วมมือกันหลายฝ่าย การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความจำเป็นจะต้องติดต่อกับชุมชนในทุกเรื่อง และร่วมมือกันในการจัดการศึกษารูปแบบทั่วไปหรือเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เป็นการพึงพาอาศัย และเพื่อสนองเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา และมีบทบาทในการบริหารจัดการภายในโรงเรียนทุกด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 1-3)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป้าหมาย และกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 9) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ทางการศึกษาให้ท้องถิ่น และสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2542 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในมาตราที่ 27 ว่า “ให้คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 2) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำและประกาศใช้ “หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544” ขึ้นในเดือนพฤศจิกายน เพื่อเป็นหลักสูตรแกนกลางให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ , 2544)

การศึกษาเป็นเครื่องมือและเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ดังนั้น การจะพัฒนาประเทศให้เจริญ จึงจำเป็นต้องเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนเป็นสิ่งสำคัญ และหัวใจของระบบการศึกษาทุกระบบในการจัดการศึกษาคือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนแบบแปลนการจัดการเรียนการสอนเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครู ที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ความประพฤติ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการและบริหารหลักสูตร ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า หลักสูตรคือเอกสารทางวิชาการหรือมวลประสบการณ์ที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน คล้ายรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นแม่บทในการออกกฎหมายอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ (สมทรง ชุมรักษ์, 2542 : 13)

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ภายใต้โครงสร้างที่ยืดหยุ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน สังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ส่งเสริมให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงมีลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สะสม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเองมีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมอย่างมีความสุข

หลักสูตรสถานศึกษาจึงประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่นๆที่สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องวางแผน โดยการได้รับความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนได้ขอเสนอแนะ และให้ความเห็นชอบจากผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเหมาะสม ภายใต้มาตรฐานการศึกษาเดียวกันทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของไทยยังไม่พัฒนาไปถึงไหน ปัญหาที่พบคือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้จัดทำหลักสูตรมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ชัดเจน คุรบางส่วนของแต่ละสถานศึกษาขาดความสนใจและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควร ทำให้เกิดการล่าช้าในการดำเนินการและได้หลักสูตรสถานศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ สถานศึกษาจำนวนน้อยที่ดำเนินการตาม

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรอย่างถูกต้องและโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดการสำรวจความต้องการของชุมชนหรือคณะกรรมการสถานศึกษามาร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7, 2545 : 9-10)

สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547:1) พบว่าหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีจุดดีหลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและมีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจน ผลการศึกษาดังกล่าวยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการ ทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติและผลการปฏิบัติที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำหลักฐานทางการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียนรวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อันยังไม่เป็นที่พอใจ

นอกจากนี้ การรายงานผลการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2546 พบว่า ส่วนใหญ่สภาพการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับต้น ได้แก่ ร่วมรับรู้ ร่วมฟังและร่วมงาน แต่ในส่วนของการมีส่วนร่วมระดับสูง ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมินผล ยังเกิดขึ้นน้อยมากอีกทั้งการแสดงบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้ามามีส่วนร่วม ยังขึ้นอยู่กับโรงเรียนเป็นผู้กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2547 : 49)

โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากการประชุมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 2/2551 วันที่ 23 พฤษภาคม 2551 ณ ห้องประชุมจำปาศรี ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ครูขาดความร่วมมือกันในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง ขาดความเข้าใจในหลักสูตรไม่กระจำงในเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ดีพอ ผลการเรียนรู้คาดหวังมากเกินไป เอกสารหลักฐานทาง

การศึกษาไม่ชัดเจน เช่น แบบ ป. พ. ต่าง ๆ แต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน เวลาย้ายโรงเรียนจะมีปัญหามาก เพราะแต่ละโรงเรียนวัดและประเมินผลไม่เหมือนกัน โครงสร้างหลักสูตรเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ไม่เน้นคุณธรรมจริยธรรม เด็กขาดคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบ ครูไม่มีเวลาและไม่เสียสละในการทำงาน ขาดแหล่งค้นคว้าเอกสารอ้างอิง ครูผู้รับผิดชอบหลักสูตร ไม่มีความตระหนักรู้ ขาดที่ปรึกษาในการวัดและประเมินผลและการแนะนำที่ดีจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เรื่องหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน (รายงานการประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 2/2551)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง ที่จะได้นำไปวางแผน กำหนดนโยบาย เพิ่มเติมให้มีประสิทธิภาพใน เรื่อง เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

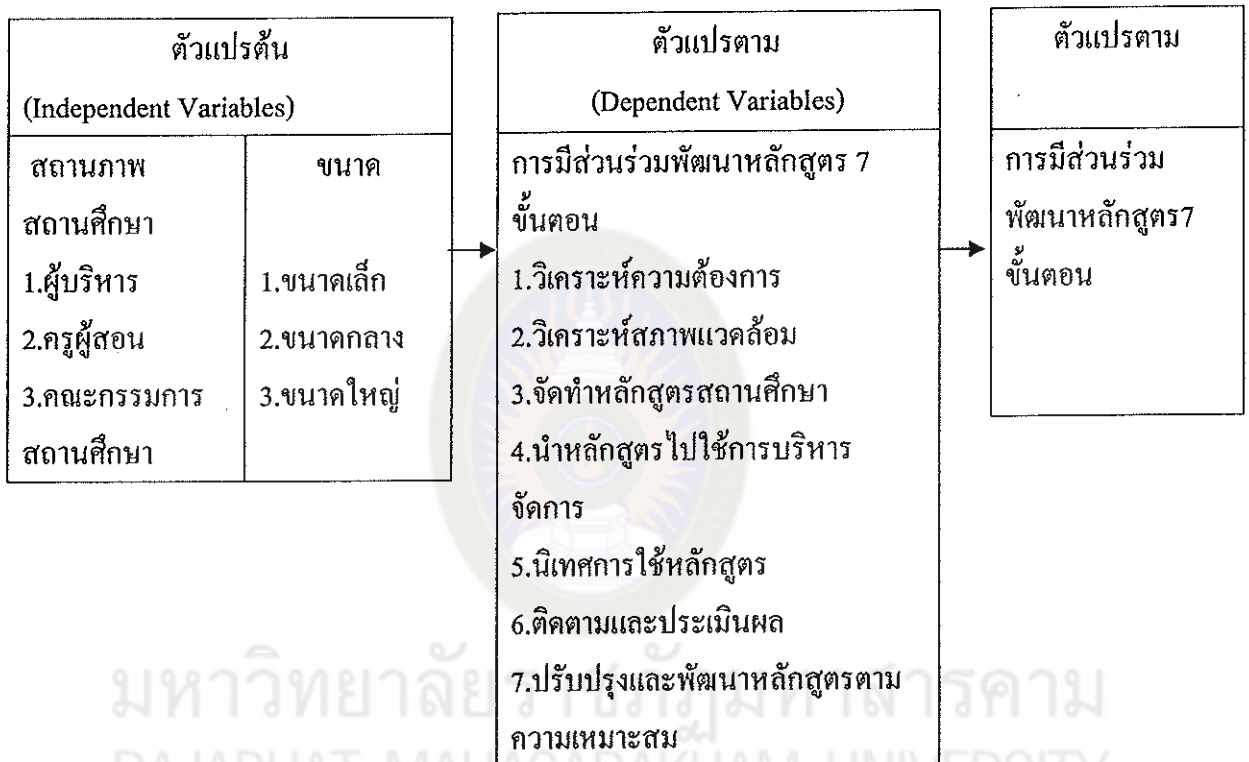
1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นขั้นตอนด้านการดำเนินการ และด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอน ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 7 ขั้นตอน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 34) ดังแผนภูมิที่ 1



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 จำนวน 17 โรงเรียน คือ โรงเรียนหลักเมือง โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ โรงเรียนผดุงนารี โรงเรียน

บ้านบรบี๋ โรงเรียนมิตรภาพ โรงเรียนอนุบาลกิตติยา โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม โรงเรียนมัธยมชาญ โรงเรียนประประถมสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โรงเรียนมหาวิทยาลัยนุกูล โรงเรียนกันทรวิชัย โรงเรียนบ้านนาสีนวน โรงเรียนหนองคู โรงเรียนบ้านหนองขามแสง โรงเรียนบ้านมะกอก โรงเรียนบ้านหนองจิก โรงเรียนพัฒนศึกษา โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากจำนวน 17 โรงเรียน คือ โรงเรียนหลักเมือง โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ โรงเรียนผนุงนารี โรงเรียนบ้านบรบี๋ โรงเรียนมิตรภาพ โรงเรียนอนุบาลกิตติยา โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม โรงเรียนมัธยมชาญ โรงเรียนประประถมสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โรงเรียนมหาวิทยาลัยนุกูล โรงเรียนกันทรวิชัย โรงเรียนบ้านนาสีนวน โรงเรียนหนองคู โรงเรียนบ้านหนองขามแสง โรงเรียนบ้านมะกอก โรงเรียนบ้านหนองจิก โรงเรียนพัฒนศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,054 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 17 คน ครูผู้สอน จำนวน 818 คนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 219 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตร 51 จำนวน 17 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 435 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 17 คน ครูผู้สอน จำนวน 278 คนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 140 คน ได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เกรซีและมอร์แกน (Krejeic and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่

2.1.1 สถานภาพจำแนกเป็น

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครูผู้สอน
- 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 7 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษา
3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตร

สถานศึกษา

4. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. นิเทศการใช้หลักสูตร
6. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

3. ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2553

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับคัดเลือกและแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อำนวยการสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือผู้รักษาการ ในตำแหน่งดังกล่าว ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
3. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูและครูอัตราจ้างที่ปฏิบัติการสอน โรงเรียนที่เปิดสอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2551

4. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหลายเรื่องรวมกัน เป็นกระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำและสนับสนุน และสร้างโอกาสให้มีการตัดสินใจในกิจการใดๆ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินกรรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน

5. หลักสูตร หมายถึง ประมวลความรู้และประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ หลักสูตรจึงเป็นเสมือนแผนที่กำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด

6. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานปรับปรุงหรือเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา สาระ แผนการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1

7. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ประมวลความรู้และประสบการณ์ที่จัดขึ้น ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพการดำรงชีวิต โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บนพื้นฐาน สภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเองตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่น

8. ระดับการมีส่วนร่วมหมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา5ระดับ คือ ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

9. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ขนาดโรงเรียนที่จำแนกตามเกณฑ์ของจำนวนนักเรียน (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2547 สำนักเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1) ดังนี้

9.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

9.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

ขึ้นไป

9.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนเกินกว่า 301 คน ขึ้นไป

10. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม หมายถึง การแบ่งเขตพื้นที่ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 เขต ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต1 จำนวน 17 โรงเรียน คือ อำเภอเมือง โรงเรียน

โรงเรียนผดุงนารี โรงเรียนมหาวิชานิกุล โรงเรียนอนุบาลกิตติยา โรงเรียนพระกุมารมหาสารคาม
โรงเรียนประถมนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โรงเรียนพัฒนศึกษา โรงเรียนหนองคู อำเภอก
แควดำ ได้แก่ โรงเรียนมิตรภาพ อำเภอกันทรวิชัย ได้แก่ โรงเรียนกันทรวิชัย โรงเรียนบ้านนาสีนวน
โรงเรียนมัธยมชาญ โรงเรียนบ้านมะกอก อำเภอบรบือ ได้แก่ โรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ โรงเรียน
บ้านบรบือ โรงเรียนบ้านหนองจิก โรงเรียนบ้านหนองขามแสง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศในบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
การจัดการศึกษา โดยรัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY